

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**Į S A K Y M A S
DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 41:2003 „MOKYKLINĖS PREKĖS“
PATVIRTINIMO**

2003 m. rugsėjo 25 d. Nr. V-556
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 27 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl institucijų, įgaliotų tvirtinti privalomuosius produktų saugos reikalavimus, paskyrimo“ (Žin., 1999, Nr. [114-3304](#)):

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 41:2003 „Mokyklinės prekės“ (pridedama).
2. P r i p a ž i s t u netekusia galios Lietuvos higienos normą HN 41-1993 „Mokyklinės kuprinės. Higienos normos ir taisyklės“, patvirtintą Lietuvos Respublikos valstybinio gydytojo higienisto 1993 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 85 (Žin., 1994, Nr. [5-83](#)).
3. P a v e d u ministerijos sekretoriui Eduardui Bartkevičiui įsakymo vykdymo kontrolę.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2003 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. V-
556

LIETUVOS HIGIENOS NORMA HN 41:2003 „MOKYKLINĖS PREKĖS“**I. TAIKYMO SRITIS**

1. Ši higienos norma nustato pagrindinius mokyklinių prekių saugos sveikatai reikalavimus.
2. Ši higienos norma taikoma į rinką teikiamoms mokyklinėms prekėms.
3. Ši higienos norma privaloma visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, teikiantiems į rinką bei vykdančiams šių prekių rinkos priežiūrą.

II. NUORODOS

4. Teisės aktai, į kuriuos šioje higienos normoje pateikiamos nuorodos
 - 4.1. Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas (Žin., 1999, Nr. [52-1673](#); 2001, Nr. [64-2324](#)).
 - 4.2. Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas (Žin., 1996, Nr. [11-281](#)).
 - 4.3. Lietuvos Respublikos maisto įstatymas (Žin., 2000, Nr. [32-893](#)).
 - 4.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 674 „Dėl dviračių, vaikiškų viršutinių drabužių, mokyklinių kuprinų ir portfelių su šviesą atspindinčiais elementais gamybos“ (Žin., 1995, Nr. [41-1015](#)).
 - 4.5. Lietuvos higienos norma HN 36:2002 „Draudžiamos ir ribojamos medžiagos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 239 (Žin., 2002, Nr. [59-2404](#)).
 - 4.6. Lietuvos higienos norma HN 16:2001 „Medžiagos ir gaminiai, besiliečiantys su maistu“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 680 (Žin., 2002, Nr. [28-1010](#)).
 - 4.7. Lietuvos higienos norma HN 53:1998 „Leidžiami vartoti maisto priedai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 794 (Žin., 1999, Nr. [3-76](#); 2001, Nr. [22-739](#)).
 - 4.8. Lietuvos higienos norma HN 62:2001 „Kosmetikos gaminiai. Bendrieji reikalavimai. Draudžiamos ir ribojamos medžiagos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. 384 (Žin., 2001, Nr. [64-2372](#)).
 - 4.9. Žaislų saugos techninis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 450 (Žin., 2000, Nr. [10-248](#)).
 - 4.10. Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2002 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 170 (Žin., 2002, Nr. [50-1927](#)).

III. SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI

5. Pagrindinės šioje higienos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai
 - 5.1. **Mokyklinės prekės** – mokyklinės kuprinės ir mokyklinės kanceliarinės prekės.
 - 5.2. **Mokyklinė kuprinė** – speciali kuprinė, nešama pasikabinus per pečius ant nugaros ir skirta naudojamiems mokykloje ugdymo reikmenims susidėti.
 - 5.3. **Mokyklinės kanceliarinės prekės** – reikmenys, skirti naudoti vaikų ugdymo procese.
 - 5.4. **Rašymo priemonės** – pieštukai, flomasteriai, žymekliai bei kitos pėdsaką paliekančios rašymo bei piešimo priemonės.

5.5. **Kanceliariniai klijai** – klijai, naudojami popierinių, kartoninių ir kitų ugdymo priemonių paviršiams suklijuoti.

5.6. **pirštais tepami dažai** – pastos arba želė konsistencijos dažomieji preparatai, specialiai skirti tepti pirštais ant atitinkamų paviršių.

5.7. **Modeliavimo medžiaga** – įvairių medžiagų plastiškas mišinys (plastilinas, modeliavimo molis ir kitos panašios medžiagos, skirtos vaikų meniniam ugdymui).

5.8. **Piešimo dažai** – akvarelė, guašas bei kiti dažai, skirti vaikų meniniam ugdymui.

5.9. **Piešimo lakas** – lakas, naudojamas piešimo dažams įtvirtinti.

IV. SANTRUMPOS IR JŲ PAAIŠKINIMAI

6. Šioje higienos normoje vartojamos santrumpos ir jų paaiškinimai

6.1. **CAS Nr.** – Chemical Abstracts Service Registry Number / Cheminių medžiagų santrumpų tarnybos suteiktas registracijos numeris.

6.2. **EINECS Nr.** – The European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances Identification Code / Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašo numeris.

6.3. **ELINCS Nr.** – The European List of Notified Chemical Substances Identification Code / Europos naujų cheminių medžiagų sąrašo numeris.

6.3. **EB Nr.** – EC number / EINECS Nr. arba ELINCS Nr.

V. BENDROSIOS NUOSTATOS

7. Mokyklinių prekių gamyboje draudžiama naudoti žaliavas, kurių sudėtyje yra draudžiamų medžiagų, o ribojamų naudoti cheminių medžiagų kiekiai neturi viršyti leidžiamo lygio [4.5].

8. Visos mokyklinės prekės, jų dalys bei pasiekiamos briaunos turi būti tokių konstrukcijų, jog nekiltų pavojus mechaniškai susižeisti.

9. Mokyklinės prekės ir mokyklinių prekių gamybai naudojamos medžiagos turi būti vizualiai švarios, be priemaišų, nesukelti infekcijos.

10. Draudžiama gamintojui kuprinę vadinti mokykline kuprine, jei ji neatitinka mokyklinei kuprinei keliamų reikalavimų.

11. Fiziniai ar juridiniai asmenys, pateikę į rinką šios higienos normos reikalavimų neatitinkančias mokyklines prekes, atsako teisės aktų nustatyta tvarka [4.1].

VI. REIKALAVIMAI MOKYKLINĖMS KUPRINĖMS

12. Mokyklinių kuprinių gamybai naudojamų tekstilės medžiagų atsparumas sausai trinčiai turi būti ne mažiau kaip 4 balai, o šlapiai trinčiai ne mažiau kaip 3 balai, nustatant pagal LST EN ISO 105-X12 „Tekstilė. Nusidažymo atsparumas. X12 dalis. Nusidažymo atsparumas trinčiai“.

13. Mokyklinių kuprinių išorinėje pusėje turi būti pritvirtinti atšvaitai [4.4].

14. Mokyklinės kuprinės turi būti gaminamos su diržais ir rankenėle. Diržai turi būti ne trumpesni kaip 70 cm ir jų ilgis reguliuojamas.

15. Diržų plotis 40–45 cm atstumu nuo tvirtinimo vietos turi būti 3,5–4,0 cm, kitoje dalyje – 2,0–2,5 cm.

16. Mokyklinės kuprinės matmenys turi būti: plotis – 22–28 cm, aukštis – 30–36 cm, storis – 8–14 cm.

17. Mokyklinių kuprinių svoris turi būti: pradinių klasių moksleiviams – ne daugiau kaip 700 g, vyresniųjų klasių moksleiviams – ne daugiau kaip 1000 g.

VII. BENDRIEJI REIKALAVIMAI MOKYKLINĖMS KANCELIARINĖMS PREKĖMS

18. Draudžiama realizuoti mokyklines prekes, imituojančias tabako gaminius ar jų pakuotes [4.2].

19. Draudžiama gaminti ir realizuoti mokyklinės kanceliarines prekes, kurios savo forma, kvapu, spalva, išvaizda, ženkliniu, pakuote, dydžiu ar kitaip panašios į maisto produktus [4.3].

20. Mokyklinių kanceliarinių prekių pakuotė turi būti saugi ir nekelti pavojaus vaikui susižeisti [4.1].

21. Iš mokyklinių kanceliarinių prekių ar jų dalių, kurios pagal savo prieinamumą, matmenis ar kitas charakteristikas gali būti dedamos į burną, cheminių elementų išsiskyrimo ribinės vertės nustatomos LST EN 71-3 „Žaislų sauga. Tam tikrų elementų migracija“ nurodytais metodais ir neturi viršyti šios higienos normos 1 lentelėje pateiktų dydžių.

1 lentelė. Cheminių elementų išsiskyrimo ribinės koncentracijos

	Išsiskiriančio cheminio elemento ribinė koncentracija, mg/kg medžiagos:							
	stibio Sb	arseno As	bario Ba	kadmio Cd	chromo Cr	švino Pb	gyvsidabrio Hg	seleno Se
Visos medžiagos, išskyrus modeliavimo medžiagas ir pirštais tepamus dažus	60	25	1000	75	60	90	60	500
Modeliavimo medžiagos	60	25	250	50	25	90	25	500

VIII. REIKALAVIMAI KANCELIARINIAMS KLIJAMS

22. Kanceliarinių klijų gamyboje naudojami polimerai ir plastifikatoriai turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus [4.6].

23. Reikalavimai kanceliariniams vandeniniams klijams

23.1. Gamybai gali būti naudojami tik tie konservantai, kurie leidžiami naudoti maisto produktų ir kosmetikos gaminių gamybai [4.7, 4.8].

23.2. Ant pakuotės ar klijų etiketėje turi būti įrašyti panaudotų konservantų pavadinimai.

23.3. Sudėtyje leidžiama:

23.3.1. butilo glikolato (CAS Nr. 7397-62-8, EINECS Nr. 230-991-7) – ne daugiau kaip 3 %;

23.3.2. kaprolaktamo (CAS Nr. 105-60-2, EINECS Nr. 203-313-2) – ne daugiau kaip 5 %;

23.3.3. (2-(2-butoksietoksi)etilo acetato (CAS Nr. 124-17-4, EINECS numeris 204-685-9) – ne daugiau kaip 3 %;

23.3.4. bendras kiekis visų šių medžiagų turi sudaryti ne daugiau kaip 10 %.

23.4. Pakuotėje turi būti ne daugiau kaip 100 ml klijų, klijų pieštuko masė turi būti ne didesnė kaip 50 g.

24. Reikalavimai kanceliariniams klijams tirpiklių pagrindu

24.1. Sudėtyje leidžiama:

24.1.1. plastifikatorių – ne daugiau kaip 8 %;

24.1.2. modifikatorių – ne daugiau kaip 3 %;

24.1.3. n-heksano (CAS Nr. 110-54-3, EB Nr. 203-777-6) – ne daugiau kaip 5 %;

24.1.4. I-metoksi-2-propanolio (CAS Nr. 107-98-2, EB Nr. 203-539-1) – ne daugiau kaip 20 %.

24.2. Pakuotėje turi būti ne daugiau kaip 15 g klijų.

IX. REIKALAVIMAI PIEŠIMO DAŽAMS IR LAKAMS

25. Piešimo dažuose ir lakuose organinių tirpiklių ir plėvėdarių turi būti ne daugiau kaip 10 %, iš jų ne daugiau kaip 2% gali sudaryti di(2-metil-propil)esteriai.

26. Piešimo dažų ir lakų sudėtyje leidžiama ne daugiau kaip:
- 26.1. 2 % butanolio ar n-butanolio (CAS Nr. 71-36-3, EINECS Nr. 200-751-6);
- 26.2. 20 % I-metoksi-2-propanolio (CAS Nr. 107-98-2, EB Nr. 203-539-1).
27. Reikalavimai vandeniniams piešimo dažams ir lakams
- 27.1. Gamybai galima naudoti tik tuos konservantus, kurie leidžiami naudoti maisto produktų ir kosmetikos gaminių gamybai [4.7, 4.8].
- 27.2. Ant pakuotės turi būti išvardyti gamybai naudoti konservantai.
- 27.3. Sudėtyje leidžiama ne daugiau kaip 5 % n-heksano (CAS Nr. 110-54-3, EB Nr. 203-777-6).
28. Piešimo dažų ir lakų tirpiklių pagrindu sudėtyje leidžiama ne daugiau kaip 3 % modifikatorių.
29. Piešimo dažų ir lakų tirpiklių pagrindu su nitroceliulioze sudėtyje leidžiama ne daugiau kaip 5 % plastifikatorių.
30. Piešimo dažų skiediklių ir valiklių gamybai draudžiama naudoti izobutanolį (CAS Nr. 224-168-1, CAS Nr. 238-967-8), n-butanolį (CAS Nr. 71-36-3, EINECS Nr. 200-751-6) ir I-metoksi-2-propanolį (CAS Nr. 107-98-2, EB Nr. 203-539-1).
31. Cheminių elementų išsiskyrimas iš piešimo dažų ir lakų neturi viršyti šios higienos normos 1 lentelėje pateiktų ribinių koncentracijų.
32. Pirštais tepami dažai, naudojami ugdymo proceso metu, turi atitikti teisės aktų reikalavimus [4.9].

X. INFORMACIJOS PATEIKIMAS VARTOTOJUI

33. Visos mokyklinės prekės, teikiamos į rinką, turi būti paženklintos teisės aktų nustatyta tvarka [4.10].
34. Jeigu mokyklinės prekės, naudojamos pagal paskirtį ar numanomu būdu, gali turėti tam tikros rizikos vaikų sveikatai, turi būti aiškiai atkreiptas vartotojo dėmesys.
35. Jeigu yra taikytini vartotojo amžiaus apribojimai ar suaugusiųjų priežiūra naudojant mokyklines prekes, tai turi būti aiškiai nurodyta. Gali būti naudojamas grafinis amžiaus apribojimo ženklas pagal LST EN 71-6 „Žaislų sauga. Grafinis amžiaus grupės įspėjamasis ženklas“.
36. Visos įspėjimo frazės bei pridedamos naudojimo instrukcijos turi būti pateiktos lietuvių kalba aiškiai ir įskaitomai.
37. Jeigu mokyklinių kanceliarinių prekių gamyboje buvo naudojamos cheminės medžiagos ar preparatai, naudojimo instrukcijose turi būti pateikta išsami saugos informacija.
38. Ant pakuotės nurodant chemines medžiagas turi būti užrašytas jų pavadinimas, CAS Nr. ir/ar EB Nr.
39. Užrašų DĖMESIO ir ATSARGIAI raidžių aukštis turi būti ne mažesnis kaip 7 mm.
40. Ant kanceliarinių vandeninių klijų ir vandeninių piešimo dažų pakuočių turi būti užrašyta įspėjimo frazė: Tik vyresniems kaip 3 metų vaikams. Naudoti prižiūrint suaugusiesiems.
41. Ant kanceliarinių klijų ir piešimo dažų tirpiklių pagrindu bei piešimo lakų pakuočių turi būti užrašyta įspėjimo frazė: Tik vyresniems kaip 8 metų vaikams. Naudoti prižiūrint suaugusiesiems.
-